

МАУП

**НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
ДИСЦИПЛІНИ
«ЮРИДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ та КОНФЛІКТОЛОГІЯ»
(для бакалаврів)**

МАУП

Підготовлено викладачем кафедри історії та теорії держави і права Т.С. Невесенко

Затверджено на засіданні кафедри історії та теорії держави і права (протокол № 13 від 16 травня 2016 р.)

Схвалено Вченою радою Інституту права Міжрегіональної академії управління персоналом (протокол №5 від 30 травня 2016 р.)

Юридична психологія та конфліктологія: Програма навчальної дисципліни для підготовки фахівців за ступенем вищої освіти бакалавр за спеціальністю «Право» / Т.С. Невесенко – К., МАУП, 2016. – 17 с.

Програма навчальної дисципліни містить вступ, тематичний план навчальної дисципліни «Юридична психологія та конфліктологія», питання для самоконтролю, список літератури.

Пояснювальна записка

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни “Юридична психологія та конфліктологія” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів у галузі знань «Право» 6.030401

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: закономірності і механізми здорової психіки людини у сфері правових відносин (явищ).

Міждисциплінарні зв'язки: юридична психологія та конфліктологія – пов'язана з багатьма науками кримінально-правового циклу: кримінальним правом, кримінологією, кримінально-процесуальним правом, кримінально-правовою статистикою, кримінально-виконавчим правом, криміналістикою, наукою оперативно-розшукової діяльності, судовою медициною, судовою психіатрією, конфліктологією.

Програма навчальної дисципліни складається з 2 змістових модулів:

1. Основи юридичної психології.
2. Основи юридичної конфліктології.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни.

1.1. Метою вивчення дисципліни є: сформувати у студентів усвідомлення необхідності знання юридичної психології та конфліктології як галузі психолого-юридичної науки, та навчальної дисципліни що вивчає психологію державно-правових явищ та конфліктів як цілісність, в якій органічно поєднується психологічне та юридичне і виділяються юридична й психологічна підсистеми, що перебувають у динаміці, розвитку та нерозривному зв'язку.

1.2. Завдання вивчення дисципліни. Викладання дисципліни має науково-практичне спрямування для формування у студентів правосвідомості та високої правової культури, закономірності особистості та її діяльності у сфері правових відносин. При вивченні курсу "Юридична психологія та конфліктологія" ставиться завдання озброїти студентів знаннями: психологічних основ кримінально-правового, цивільно-правового, адміністративно-трудоного, сімейного законодавства та процесу його застосування, психологічних основ нормативно-правової регуляції правовідносин в яких значну роль відіграє людський фактор; дослідження психологічних аспектів протиправної (злочинної) поведінки людей, розробка заходів психологічного впливу на таких осіб з метою попередження злочинності; вивчення психологічних особливостей, мотивів злочину проти життя та здоров'я громадян тощо; вивчення особистості тих, що здійснюють злочин; вивчення закономірностей соціально-психологічних процесів, які відбуваються в суспільстві та їх вплив на особистість та поведінку людей; дослідження проблем правової свідомості в нашому суспільстві, та розробка прийомів і методів формування правової свідомості різних соціальних прошарків і груп населення, суспільно-корисних

соціальних установок, мотивів, які є в основі законослухняної поведінки громадян.

1.3 Вимоги до знань і вмінь студентів відповідно до вимог освітньо-професійної програми, вони повинні

знати:

- місце юридичної психології та конфліктології в системі психолого-юридичної науки та права, її предмет, історію розвитку; систему, основні поняття;
- загально психологічні основи юридичної діяльності;
- соціально-психологічні основи юридичної діяльності;
- психологічні основи цивільно-правового регулювання та цивільного судочинства;
- психологічні механізми злочинної поведінки, криміналізації особистості, психологічні аспекти групової злочинності;
- психологічні основи попереднього розслідування;
- завдання та порядок проведення психологічної консультації і судово-психологічної експертизи;
- психологію судового процесу;
- психологічні основи ресоціалізації злочинців;
- психологічні основи ефективного спілкування юриста.

уміти:

- застосовувати методи юридичної психології та конфліктології в практичній діяльності;
- використовувати психологічні знання при вирішенні питань цивільно-правового регулювання;
- аналізувати психологічний зміст та структуру правопорушення;
- на основі психологічного аналізу прогнозувати та попереджати можливі порушення правових норм;
- використовувати психологічні знання при проведенні слідчих дій;
- використовувати психологічні знання в процесі судової діяльності;
- використовувати психологічні технології ефективного спілкування та раціональної поведінки у ситуаціях юридичної діяльності;
- застосовувати методики психологічного захисту в ситуаціях юридичної діяльності.

Активізація вивчення студентами дисципліни „Юридична психологія та конфліктологія”

- прищеплення у студентів навичок самостійного опрацювання навчальної та наукової літератури в процесі підготовки до питань, що виносяться на семінарське заняття, а також в процесі самостійного написання рефератів;
- заохочення студентів до активної роботи по обговоренню питань з методики викладання;

- прищеплення їм навичок творчо мислити, самостійно формулювати, викладати та аргументувати свої думки;
- вироблення у студентів здатності зв'язувати та самостійно аналізувати психолого-правові явища;
- формування у студентів здібностей перетворення одержаних знань в навички ефективної професійної діяльності, застосовувати їх на практиці.

Тематичний план дисципліни «Юридична психологія та конфліктологія»

№	Назва змістового модуля, теми
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Основи юридичної психології	
1.	Предмет, система методи та історичний розвиток юридичної психології
2.	Загально-психологічні основи юридичної психології
3.	Соціально-психологічні основи юридичної психології
4.	Основні проблеми правової психології
5.	Кримінальна психологія. Психологія особи злочинця
6.	Психологічна консультація і судово-психологічна експертиза
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Основи юридичної конфліктології	
7.	Методологічні засади юридичної конфліктології
8.	Поняття, структура та динаміка юридичного конфлікту
9.	Типологія та види юридичних конфліктів
10.	Засоби запобігання та подолання конфлікту в праві
Разом годин: 90	

Зміст дисципліни «Юридична психологія та конфліктологія» Змістовий модуль 1. Основи юридичної психології

Тема 1. Предмет, система методи та історичний розвиток юридичної психології

Юридична психологія як галузь психологічних знань та як навчальна дисципліна. Предмет юридичної психології. Місце юридичної психології в системі психологічної науки та права. Зв'язки юридичної психології з загальною, соціальною та іншими галузями психології, а також з цивільним, кримінальним правом і процесом, криміналістикою та криминологією. Зв'язки

юридичної психології з судовою психіатрією та кримінальною патопсихологією.

Основні етапи становлення та розвитку юридичної психології: рання історія юридичної психології (IV ст. до н.е. - перш. пол. XIX ст.), становлення юридичної психології як самостійної науки (к. XIX - поч. XX), розвиток юридичної психології у XX ст., сучасний стан юридичної психології.

Методологічні, природничо-наукові та правові основи юридичної психології.

Об'єкти досліджень. Психологічна сторона стосунків між людьми з приводу застосування правових норм. Психічні особливості діяльності, пов'язаної із застосуванням права.

Зміст та система юридичної психології. Завдання та сучасні проблеми юридичної психології як міждисциплінарної галузі знань.

Методи юридичної психології. Спостереження. Інтерв'ю. Експеримент. Тестування. Вивчення документального матеріалу. Вивчення процесу та продуктів діяльності. Анкетування. Біографічний метод. Метод узагальнення незалежних характеристик. Використання математичних, кібернетичних та соціологічних методів. Методи наукового дослідження та методи практичної діяльності. Межі використання методів юридичної психології у кримінальному процесі.

Використання досягнень юридичної психології в галузях соціальної та юридичної практики.

Література: [1-4; 7; 8; 10-12; 14; 16; 18; 20-26; 46; 47; 53; 57; 59]

Тема 2. Загально психологічні основи юридичної психології

Пізнавальні психічні процеси (відчуття, сприйняття, уява, пам'ять, мислення, уявлення, увага, мова), та урахування їх закономірностей юристом у професійній діяльності.

Емоції, почуття, психічні стани об'єктів юридичної діяльності. та їх психолого-правова оцінка. Стани психічної напруги. Адаптаційний синдром. Стрес та стадії його розвитку. Фрустрація, її зв'язок з агресивною поведінкою,

насильницькими злочинами проти особи, скоєнням самогубств. Афект та його діагностичні ознаки. Встановлення афекту у осіб, які скоїли насильницькі злочини проти особистості. Симуляція афекту та способи її виявлення. Страждання, їх зв'язок з іншими емоційними та психічними станами. Значення страждань при визначенні моральної шкоди потерпілому.

Поняття особистості в психології та правовій науці. Індивід, особистість, суб'єкт діяльності. Психологічна структура особистості. Психічні властивості особистості. Темперамент. Психологічна характеристика темпераментів. Характер. Риси характеру. Проблема акцентуації характеру. Здібності людини як психічне явище. Спрямованість, правосвідомість, мотиваційна сфера, ієрархія потреб в структурі особистості суб'єктів правозастосовної діяльності. Проблема вивчення особистості у професійній діяльності юриста.

Література: [1-4, 7; 8; 10-12; 14; 16; 18; 20-26; 42; 61; 77]

Тема 3. Соціально-психологічні основи юридичної психології

Соціально-психологічні явища. Психологія спілкування, спільної діяльності та конфлікту.

Спілкування та його різновиди. Сутність та завдання професійного спілкування юриста, його основні засоби. Психолого-правова характеристика професійного спілкування юриста. Особливості комунікативних дій в діяльності юриста. Розвиток професійно важливих комунікативних якостей юриста. Вивчення й оцінка особистості, яка цікавить юриста. Схеми сприйняття й оцінки іншої людини. Фактори ситуації знайомства. Невербальні засоби комунікації у вивченні іншої людини. Психологічні фактори та прийоми встановлення і розвитку психологічних контактів у спілкуванні. Психологічні особливості отримання необхідної інформації від свідків, потерпілих, підозрюваних та звинувачених.

Поняття психологічної техніки професійного спілкування. Прийоми професійного спілкування (накопичення згоди, виклик, психологічне “прогладжування”, відволікання уваги тощо). Психологічні труднощі та бар'єри

спілкування спілкування, їх подолання. Правомірний психологічний вплив юриста на об'єкти професійного спілкування. Застосування методик психологічного захисту в ситуаціях юридичної діяльності.

Поняття, соціально-психологічна характеристика соціальних груп. Психологія виникнення та розвитку груп. Психологічні сутність соціальних норм. Групова динаміка. Лідерство та керівництво.

Соціалізація та розвиток особистості. Правова соціалізація та законслухняна поведінка особистості. Психологія нормативної поведінки. Феномен конформізму. Психологічні умови дієвості правових норм.

Соціально-психологічні особливості діяльності юриста. Психологічна структура діяльності юриста (потреби, мотиви, цілі, засоби, кінцевий результат). Професіограми професійної діяльності юриста. Сторони професійної діяльності юриста: пізнавальна, комунікативна, конструктивна, організаційна, засвідчувальна, виховна.

Психологія вирішення розумових задач у процесі розслідування і судового розгляду справ. Психологічні особливості прийняття рішень в галузях юридичної діяльності. Психологічні особливості вирішення юристом організаційно-управлінських питань.

Професійна деформація та шляхи її подолання. Психологічні аспекти підвищення ефективності праці юристів.

Література: [1-4; 7; 8; 10-12; 14; 16; 18; 20-26; 73; 78].

Тема 4. Основні проблеми правової психології

Правова психологія. Правовий розвиток особистості. Правова психологія середовища. Соціалізація особистості. Регуляція поведінки людей у відповідності з інтересами суспільства. На підставі соціальних норм відбувається розділ поведінки на нормальну (соціально адаптовану), відхиляючу (девіантну) та протиправну (злочинну або делінквентну).

Процес так званої інтерналізації, або присвоєння соціальних норм особистістю.

Психологічний зміст правової соціалізації особистості. Правова соціалізація особистості.

Психологічно правова соціалізація особистості.

Ціннісно-нормативна модель поведінки. Поведінка індивіда. Правосвідомість. Три сторони правосвідомості: когнітивну, оціночну та регулятивну.

Література: [1-4; 7-9; 10-14; 16-18; 20-26; 29; 36; 48; 57; 61]

Тема 5. Кримінальна психологія. Психологія особистості злочинця.

Кримінальна психологія. Особистість правопорушника як спеціальний об'єкт психологічного дослідження. Детермінанти формування особи злочинця. Психологічні особливості особистості злочинця. Підходи до класифікації особистості злочинця. Вивчення особистості правопорушника, його мотиваційної сфери при попередньому розслідуванні, розгляді справи у суді. Усвідомлення порушення норм. Психологія вини.

Психологія потерпілого. Психологічне дослідження особистості потерпілого та його діяльності. Роль жертви у генезі злочину, її міжособистісні зв'язки та стосунки зі злочинцем. Психологічний аналіз свідчень потерпілого.

Проблеми неповнолітніх у кримінальній психології. Підліток та злочин. Психологічний аналіз особистості неповнолітнього правопорушника. Мотивація злочинної поведінки неповнолітніх. Гендерні особливості злочинної поведінки.

Література: [1-4; 7-14; 16; 18; 20-26; 28-31; 50; 51; 56; 59; 61; 69; 74]

Тема 6. Психологічна консультація і судово-психологічна експертиза

Використання психолога у якості консультанта на попередньому слідстві. Залучення психолога у якості спеціаліста при проведенні слідчих дій.

Загальний предмет судово-психологічної експертизи (СПЕ). Окремі предмети судово-психологічної експертизи. Приводи для обов'язкового призначення судово-психологічної експертизи та постановка питань до СПЕ. Приводи факультативного призначення СПЕ. Компетенція СПЕ. Завдання СПЕ.

Види судово-психологічних експертиз. СПЕ емоційних станів. СПЕ потерпілих у справах про сексуальні злочини. Експертиза соціально-психологічних особливостей членів злочинної групи. СПЕ визначення здатності неповнолітнього правопорушника розуміти значення вчинюваних дій. Комплексна судова психолого-психіатрична експертиза. СПЕ у справах про пригоди, пов'язані з керуванням технікою.

Підготовка та призначення СПЕ при попередньому слідстві, у судовому засіданні при розгляді кримінальних справ та при вирішенні цивільно-правових спорів.

Методика проведення СПЕ. Етапи проведення та оформлення результатів СПЕ. Оцінка, використання висновку СПЕ слідчим, захисником, судом.

Література: [1-4; 7; 8; 10-12; 14; 16; 18-27; 33; 43; 44; 49; 52; 54; 55; 57; 58; 61]

Змістовий модуль 2. Основи юридичної конфліктології.

Тема 7. Методологічні засади юридичної конфліктології

Ранні та загальнонаукові погляди на конфлікти. Філософсько-соціологічні погляди на конфлікти. Психологічні концепції конфлікту. Конфліктологія як наука, та її галузь — юридична конфліктологія. Предмет, завдання юридичної конфліктології. Методологія при вивченні юридичних конфліктів.

Юридичний конфлікт. Соціальний конфлікт. Психологічний конфлікт.

Література [12; 14; 15; 18–20; 23; 28; 30; 31; 38]

Тема 8. Поняття, структура та динаміка юридичного конфлікту

Поняття юридичного конфлікту. Структура юридичного конфлікту. Динаміка юридичного конфлікту. Особливості конфліктної ситуації.

Чинники, що призводять у суспільстві до юридичних конфліктів. Етапи розгортання конфліктної ситуації.

Література [14; 18–20; 23; 28; 30; 31; 38; 48]

Тема 9. Типологія та види юридичних конфліктів

Типологія юридичного конфлікту. Характеристика окремих видів юридичних конфліктів. Внутрішньо особистісні конфлікти. Розподіл правових (юридичних) конфліктів за галузями права. Цивільні конфлікти. Кримінальні конфлікти. Адміністративні конфлікти. Особливості розподілу юридичних конфліктів за галузями права. Просторові чинники розподілу конфліктів. Територіальні чинники розподілу конфліктів.

Література [18–20; 27; 31; 38; 52]

Тема 10. Засоби запобігання та подолання конфлікту в праві

Процес діагностики та прогнозування конфлікту. Зміст процесу управління конфліктами (прогнозування, запобігання і стимулювання, регулювання, розв'язання). Участь третьої сторони у розв'язанні конфліктів. Посередництво психолога у вирішенні конфлікту. Психологічне консультування. Профілактика конфліктів і її напрями. Конструктивна поведінка в конфліктах у дитячому віці. Розвиваюча програма для школярів. Урахування в колективі гендерних і вікових відмінностей як чинник запобігання конфліктам. Конфліктний медіаторинг.

Література [7; 22; 31; 34; 52; 57]

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Предмет юридичної психології. Завдання юридичної психології.
2. Структура юридичної психології. Принципи юридичної психології.
3. Методи юридичної психології.
4. Використання досягнень юридичної психології у галузях соціальної та юридичної практики.
5. Зародження юридичної психології.
6. Основні етапи становлення та розвитку юридичної психології.
7. Формування психологічної школи права поч. ХХ ст. (Л. Петражицький).
8. Сучасний стан та проблеми вітчизняної юридичної психології.
9. Поняття особистості в психології та правовій науці.
10. Пізнавальні психічні процеси та урахування їх закономірностей юристом у професійній діяльності.
11. Емоції, почуття, психічні стани об'єктів юридичної діяльності. та їх психолого-правова оцінка.
12. Проблема вивчення особистості у професійній діяльності юриста.
13. Фрустрація, її зв'язок з агресивною поведінкою, насильницькими злочинами проти особи, скоєнням самогубств.

14. Значення страждань при визначенні моральної шкоди потерпілому.
15. Психологічна характеристика праці юриста.
16. Психологічні особливості пізнавальної діяльності юриста.
17. Особливості комунікативних дій у діяльності юриста.
18. Психологічні особливості прийняття рішень у галузях юридичної діяльності.
19. Психологічні особливості вирішення юристом організаційно-управлінських питань.
20. Розвиток професійно важливих комунікативних якостей юриста.
21. Професійна деформація юриста та шляхи її подолання.
22. Психологічні аспекти підвищення ефективності праці юристів.
23. Предмет та завдання кримінальної психології.
24. Психологія злочинного діяння.
25. Індивідуально-психологічні причини злочинної поведінки.
26. Соціально-психологічні причини злочинної поведінки.
27. Психологічна структура злочинного діяння.
28. Психологічні наслідки здійсненого злочину.
29. Особистість злочинця як об'єкт психологічного дослідження.
30. Соціально-психологічна типологія злочинця.
31. Психологія потерпілого.
32. Психологія організованих злочинних формувань (груп).
33. Психологічний аналіз особистості неповнолітнього правопорушника.
34. Психологічні методи боротьби з груповою злочинністю.
35. Психологія допиту потерпілого.
36. Психологія допиту підозрюваного.
37. Психологія допиту звинуваченого.
38. Психологія допиту свідків.
39. Психологічні особливості допиту неповнолітніх.
40. Психологія огляду місця події.
41. Психологія виїмки.
42. Психологія слідчого експерименту.
43. Психологія відтворення обстановки.
44. Психологія відтворення обставин події.
45. Загальна характеристика психологічних особливостей слідчої діяльності.
46. Психологічні особливості розслідувань у справах неповнолітніх.
47. Застосування слідчим психологічних прийомів під час обшуку.
48. Психологічні ознаки неправдивих показань при допиті.
49. Використання психолога у якості консультанта на попередньому слідстві.
50. Залучення психолога у якості спеціаліста при проведенні слідчих дій.
51. Проблема правомірного психологічного впливу під час розслідування злочинів.
52. Компетенція та завдання СПЕ.
53. Загальний предмет судово-психологічної експертизи (СПЕ).
54. Окремі предмети СПЕ.
55. Приводи для обов'язкового призначення СПЕ.
56. Приводи факультативного призначення СПЕ.

57. Види судово-психологічних експертиз.
58. СПЕ емоційних станів.
59. СПЕ потерпілих у справах про сексуальні злочини.
60. Експертиза соціально-психологічних особливостей членів злочинної групи.
61. СПЕ визначення здатності неповнолітнього правопорушника розуміти значення вчинюваних дій.
62. Комплексна судова психолого-психіатрична експертиза.
63. Підготовка та призначення СПЕ при попередньому слідстві.
64. Підготовка та призначення СПЕ при вирішенні цивільно-правових спорів.
65. Етапи проведення та оформлення результатів СПЕ.
66. Психологічні особливості подання свідчень у суді.
67. Погляди на конфлікти у пам'ятках права, художній творчості та мистецтві стародавніх часів.
68. Суспільно-політичні конфлікти у пам'ятках Київської Русі.
69. Конфліктологічні погляди в період середньовіччя.
70. Конфліктологічні погляди у добу Відродження та Просвітництва.
71. Погляди на конфлікти К. Маркса.
72. Конфліктний функціоналізм Г. Зіммеля.
73. Конфліктологічні погляди М. Вебера.
74. Конфліктологічні погляди Г. Спенсера.
75. Теорія конфлікту Р. Дарендорфа.
76. Позитивні функції конфліктів за Л. Козером.
77. Погляди на конфлікти З. Фрейда.
78. Біхевіористський підхід до пояснення конфліктів.
79. Когнітивістський підхід до пояснення конфліктів.
80. Розвиток конфліктології на пострадянському просторі.
81. Розвиток конфліктології в Україні.
82. Основні проблеми подальшого розвитку вітчизняної конфліктології.
83. Конфліктологія як наука, її предмет, об'єкт та завдання.
84. Юридична конфліктологія як наука.
85. Функції та завдання юридичної конфліктології.
86. Поняття соціального конфлікту.
87. Позитивні та негативні функції конфлікту.
88. Поняття юридичного конфлікту та його характерні особливості.
89. Сторони (учасники) конфлікту.
90. Умови конфлікту.
91. Предмет та об'єкт конфлікту.
92. Образи конфліктної ситуації.
93. Дії учасників конфлікту.
94. Результати конфліктної взаємодії.
95. Виникнення об'єктивної конфліктної ситуації.
96. Типові причини для виникнення конфліктів в організаціях.
97. Усвідомлення (сприйняття) ситуації як конфліктної.
98. Конфліктна поведінка (взаємодія).

99. Типи протиборства у конфлікті.
100. Розв'язання (вирішення) конфлікту.

Список літератури

Основна

1. Конституція України. Конституція України від 28.06.1996 №254к/96-ВР [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
2. Кримінально-процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
3. Анцупов А. Я., Малышев А. А. Введение в конфликтологию. — К., 1996.
4. Анцупов А. Я., Шипилов А. И. Конфликтология. — М., 1999.
5. Бандурка А. М., Друзь В. А. Конфликтология: Учеб. пособие. — Х., 1997.
6. Вишнякова Н. Ф. Конфликтология. — Минск, 2002.
7. Ворожейкин И. Е., Кибанов А. Я., Захаров Д. К. Конфликтология: Учебник. — М., 2000.
8. Герасіна Л. М., Панов М. І. Конфліктологія: Підручник. — Х., 2002.
9. Громова О. Н. Конфликтология: Курс лекций. — М., 2000.
10. Дмитриев А. В. Конфликтология: Учеб. пособие. — М., 2000.
11. Дмитриев А., Кудрявцев В., Кудрявцев С. Введение в общую теорию конфликтов: Юридическая конфликтология. Ч. 1. — М., 1993.
12. Дмитриев А. В. и др. Основы конфликтологии: Учеб. пособие. — М., 1997.
13. Донченко Е. А., Титаренко Т. М. Личность: конфликт, гармония. — К., 1989.
14. Здравомыслов А. Г. Социология конфликта. — М., 1995.
15. Зеркин Д. П. Основы конфликтологии. — Р., 1998.
16. Иванов В. М., Иванова О. В. Юридична конфліктологія. — К., 2004.
17. Ишмуратов А. Т. Конфликт і згода: Основи когнітивної теорії конфліктів. - К., 1996.
18. Кудрявцев В. Н. Основы конфликтологии: Учеб. пособие. — М., 1997.
19. Ложкин Г. В., Повякель Н. И. Практическая психология конфликта: Учеб. пособие. — К., 2000.
20. Пірен М. І. Основи конфліктології. — К., 1997.
21. Пірен М. І. Конфліктологія: Підручник. — К., 2003.
22. Скибицька Л. І. Конфліктологія. — К., 1999.
23. Скотт Дж. Г. Конфликты и пути их преодоления. — К., 1991.
24. Уткин Э. А. Конфликтология. Теория и практика. — М., 1998.
25. Андросюк В.Г., Казміренко Л.І., Кондратьєв Я.Ю. та ін. Юридична психологія. – К., 1999.
26. Бандурка А.М., Бочарова С.Н., Землянская Е.В. Юридическая психология. – Харьков, 2002.
27. Бедь В.В. Юридична психологія: Навчальний посібник. – Львів: «Новий

- світ – 2000», К.: «Каравела», - 2002. – 376с.
28. Васильев В.Л. Юридическая психология. Ученик. – М., 2003.
  29. Еникеев М.И. Основы общей и юридической психологии. – М. 1996.
  30. Еникеев М.И. Юридическая психология. Норма, – М., 2000.
  31. Зелинский А.Ф. Криминальная психология. – К., 1999.
  32. Коновалова В.Е. Правовая психология. – Харьков, 1997.
  33. Коновалова В.О., Шепітько В.Ю. Юридична психологія. Підручник. – К., 2004.
  34. Костицкий М.В. Введение в юридическую психологию: методологические и теоретические вопросы. – К., 1990.
  35. Медведєв В.В. Кримінальна психологія: Підручник – К.: Атака, 2004. – 368с.
  36. Мостовая И.М. Юридическая психология. – К., 1998.
  37. Прикладная юридическая психология / Под ред. А.М. Столяренко. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2001.
  38. Романов В.В. Юридическая психология. Учебник. – М., 2000.
  39. Чуфаровский Ю.В. Основы юридической психологии. – М., 1995.
  40. Чуфаровский Ю.В. Юридическая психология. – М., 2000.
  41. Шиханцов Г.Г. Юридическая психология. – М., 1998.
  42. Энциклопедия юридической психологии // под. ред. А.М. Столяренко. – М., 2003.
  43. Юридическая психология: Хрестоматия / Т.Н. Курбатова – СПб., 2001.
  44. Юридична психологія: Підручник / За заг. ред. Л.І. Казміренко, Є.М. Мойсеєва. – К.: КНТ, 2007. – 360 с.

Додаткова

45. Алікіна Н.В. та ін. Психологічна експертиза в слідчій практиці. – К., 1993.
46. Антонян Ю.М., Бородин С.В. Преступность и психические аномалии. – М., 1987.
47. Антонян Ю.М., Гульдман В.В. Криминальная патопсихология. – М., 1991.
48. Антонян Ю.М., Еникеев М.И., Эминов В.Е. Психология преступника и расследования преступлений. – М., 1996.
49. Баронін А.С. Психологічний профіль вбивць. Посіб. з кримінальної психології та криміналістики. – К., 2001. – 176.
50. Башкатов И.П. Психология групп несовершеннолетних правонарушителей (социально-психологические особенности). – М., 1993.
51. Бедь В.В. Юридична психологія: Навчальний посібник. – Львів: «Новий світ – 2000», К.: «Каравела», – 2002. – 376с.
52. Брусиловский А.Е. Судебно-психологическая экспертиза. – Харьков, 1929.
53. Васильев В.Л. Психологическая культура прокурорско-следственной деятельности. – СПб., 1998.
54. Глоточкин А.Д., Пирожков В.Ф. Исправительно-трудовая психология. – М, 1974.

55. Гуров А.И. Профессиональная преступность: прошлое и современность. - М., 1990.
56. Дубинин Н.П., Кравец И.И. Кудрявцев В.Н. Генетика. Поведение. Ответственность. - М., 1989.
57. Еникеев М.И. Основы общей и юридической психологии. - М., 1996.
58. Илларионов В.П. Переговоры с преступниками. - М., 1993.
59. Ковалев А.Г. Психологические основы исправления правонарушителя. - М., 1968.
60. Комаров В.С. Психологические основы очной ставки. - Харьков, 1976.
61. Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності. - Палермо, 2000.
62. Коновалова В.Е. Психология в расследовании преступлений. - Харьков, 1978.
63. Костицкий М.В. Судебно-психологическая экспертиза. - Львов, 1987.
64. Коченов М.М. Судебно-психологическая экспертиза. - М., 1977.
65. Кравченко О.В., Тимченко О.В., Христинко В.С. Психологічне забезпечення діяльності ОВС в ризиконебезпечних ситуаціях оперативно-службової діяльності. Навчальник посібник. - Х., 2002. - 127 с.
66. Кримінологія: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / О.М.Джужа, Я.Ю.Кондратьєв, О.Г.Кулик, П.П.Михайленко та ін.; За заг.ред О.М.Джужа - К.: ЮрінкомІнтер, 2002. - 416с.
67. Кудрявцев В.Н. Закон, поступок, ответственность. - М., 1986.
68. Кудрявцев В.Н. Правовое поведение: норма и патология. - М., 1982.
69. Кудрявцев И.А. Судебная психолого-психиатрическая экспертиза. - М., 1988.
70. Липман О. Психология лжи. - Харьков, 1926.
71. Личность преступника как объект психологического исследования. - М., 1979.
72. Медведев В.С. Проблемы професійної деформації працівників ОВС. - К., 2003.
73. Медведев В.С. Вітчизняна юридична психологія: віхи становлення // Проблеми пенітенціарної теорії і практики. Щорічний бюлетень Київського інституту внутрішніх справ. - 2002. - №7.
74. Мельник М.І. Хабарництво: загальна характеристика, проблеми кваліфікації, удосконалення законодавства. - К., 2000.
75. Морозов О.М. Психологія особистості: оперативна аудіовізуальна діагностика: Навч. посіб. - К.: Вид. П. А.В., 2008. - 328 с.
76. Науково - практичний коментар Кримінального кодексу України від 5 квітня 2001 року / За ред. М.І. Мельника, М.І.Хавронюка. - К. - Кантон, А.С.К., 2002. - 1104с.
77. Обозов Н.Н., Щекин Г.В. Психология работы с людьми. - К., 1998.
78. Печерский В.В. Допрос несовершеннолетней потерпевшей на предварительном следствии и в суде. Изнасилование: Монография / В.В. Печерский, С.Ю. Ревтова. - Гродно: ГрГУ, 2003. - 260 с.

- 79.Професійна психологія в органах внутрішніх справ / В.Г. Андросюк, Л.І. Казміренко, В.С. Медведєв, Г.О. Юхновець. – К., 1995.
- 80.Психологічні особливості організованих злочинних об'єднань (використання психологічних знань у протидії організованим злочинності). // За заг. ред. Я.Ю. Кондратева. – К., 2002.
- 81.Ратинов А.Р. Судебная психология для следователей. – М.,1967.
- 82.Ратинов А.Р., Ефимова Н.И., Психология допроса обвиняемого.- М.,1988.
- 83.Робоча книга пенітенціарного психолога / За заг. ред. В.М. Синьова, В.С. Медведєва. – К., 2000.
- 84.Сергеич П. Искусство речи на суде. – М., 1991.
- 85.Словарь психолога-практика / Сост. С.Ю. Головин. 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Харвест, 2003.
- 86.Столяренко А.М., Психологические приемы в работе юриста. – М.,2000.
- 87.Филонов Л.Б. Психологические способы изучения личности обвиняемого. – М.,1983.
- 88.Филонов Л.Б. Тренинги делового общения сотрудников органов внутренних дел с различными категориями граждан. – М.,1993.
- 89.Фрезе А.У. Очерки судебной психологии. – Казань, 1974.
- 90.Хохряков Г.Ф. Парадоксы тюрьмы: проблемы, дискуссии, предложения. – М., 1991.
- 91.Хохряков Г.Ф. Социальная среда и личность. – М., 1982.
- 92.Чуприков А.П., Цупрык Б.М. Общая и криминальная сексология: Учеб. пособие. – К.: МАУП, 2002. – 248 с.
- 93.Чуфаровский Ю.В. Психология в оперативно-розыскной деятельности правоохранительных органов. – М., 1996.
- 94.Щекин Г.В. Визуальная психодиагностика: познание людей по их внешности и поведению. – К., 2001.

МАУП